

**พฤติกรรมกรวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของผู้มีเงินได้
อายุระหว่าง 22-60 ปี ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี**

**THE BEHAVIOR OF FINANCIAL PLANNING FOR PRE-RETIREMENT EARNERS
AGED BETWEEN 22-60 YEARS OLD IN MUEANG DISTRICT, UDON THANI PROVINCE**

สิริลักษณ์ วรรณกุล¹
นงคินิตย์ จันทร์จรัส²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมกรวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ของผู้มีเงินได้ อายุระหว่าง 22 - 60 ปี ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน และใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ในการวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 22 - 29 ปี สถานภาพโสด การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 15,000 - 30,000 บาท มีการออมหรือลงทุนทุกเดือน ในระยะยาว 5 ปี ขึ้นไป ด้วยสัดส่วน 10% แต่ไม่ถึง 20% ของรายได้ อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังอยู่ที่ 6% ถึง 8% ทำการศึกษาข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนในอนาคต ข้อจำกัดที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจการขาดความรู้ความเข้าใจ และส่วนใหญ่เลือกวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณด้วยการฝากเงินกับธนาคาร โดยข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมกรวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ และการให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลในแต่ละด้าน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อ ความคาดหวังต่อผลตอบแทน และการยอมรับความเสี่ยง แตกต่างกันไป

คำสำคัญ : พฤติกรรม การวางแผนทางการเงิน วัยเกษียณ

Abstract

This study aims to study the behavior of financial planning of pre-retirement earners aged between 22-60 years old lived in Mueang district of Udon Thani province. The survey questionnaires were used to collect data from 400 samples. Descriptive statistics and inference statistics were used to analyze and the hypothesis were tested at 0.05 level of significant. The results showed that most of respondents were female, between 22-29 years old, single, earning 15,000 - 30,000 baht per month, bachelor degree education. They had saved or invested more than 10% but less than 20% of their income monthly in long term investment longer than 5 year with expected return of 6% to 8%. They have got the information by themselves and their purpose of financial planning was to reduce the future risk. Their limitation affecting decision making was the lack of knowledge. Most of respondents chose to invest in banking deposit for their after-retirement financial planning. The results of hypothesis test revealed that demographic factors which are sex, marital status, age, education, career, and income have significant impact on financial planning behavior and also differentiated individual's characteristic realization such as knowledge, believe, expected return, and risk acceptance.

Keywords : Behavior, Financial Planning, Retirement

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
129/8 ถ.พรหมประกาย ด.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000
โทรศัพท์ 086-863-8206 Email : swannakul@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

ปัจจุบันโครงสร้างทางสังคมของไทยเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการดำเนินชีวิตจากปัญหาทางสุขภาพ ปัญหาทางการเงิน และปัญหาทางสังคม ส่งผลให้การใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐเพื่อดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะขาดรายได้ จึงต้องมีการพึ่งพิงรายได้จากครอบครัว หรือขอรับความช่วยเหลือจากทางภาครัฐ ซึ่งอาจไม่เพียงพอ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ลำบากมากขึ้น ขณะที่ผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2554) ด้านการให้ความช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุในไทย พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นชอบต่อการสนับสนุนสิทธิพิเศษสำหรับผู้สูงอายุลดลง อันได้แก่ การให้เบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุรายเดือน การยกเว้นภาษีให้แก่ผู้สูงอายุ และมีความต้องการให้ภาครัฐให้การดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุด้วยการจัดให้มีสวัสดิการด้านที่พักอาศัยมากขึ้น อันได้แก่ สถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ สถานบริบาล รวมถึงบ้านพักผู้สูงอายุมากขึ้น ในขณะที่ผู้สูงอายุเองมีความเชื่อว่าตนเองสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้หลังวัยเกษียณ มีกำลังซื้อเพียงพอต่อบริการเหล่านี้ จึงต้องการให้ภาครัฐให้การสนับสนุนในด้านที่พักอาศัยมากขึ้น ในขณะที่สาธิต บวรสันติสุทธิ์ (2558) กล่าวว่าคนไทยในวัยเกษียณนั้นมีความหมายชีวิตที่ไม่สุขสบายนัก เนื่องจากมีเงินออมเพียงประมาณ 13% ของรายได้เฉลี่ยในช่วง 5 ปีสุดท้ายก่อนที่จะเกษียณเท่านั้น ซึ่งตามมาตรฐานโดยทั่วไปแล้วบุคคลซึ่งเข้าสู่วัยหลังเกษียณควรมีเงินออมประมาณ 70% ของรายได้เฉลี่ยในช่วง 5 ปีสุดท้ายก่อนเกษียณ จากแนวโน้มความเป็นอยู่ของผู้เกษียณที่โดดเดี่ยวมากขึ้น ประกอบกับปัญหาการออมต่ำ และแนวโน้มอายุที่ยืนยาวขึ้นของคนในปัจจุบันอันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางการแพทย์ หากไม่มีการวางแผนที่ดีอาจก่อให้เกิดปัญหาได้ในอนาคต ทั้งนี้สาเหตุส่วนหนึ่งของการมีเงินออมไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายหลังวัยเกษียณนั้น มาจากการเริ่มต้นที่ล่าช้าในการวางแผนทางการเงิน และความเชื่อมั่นต่อคุณภาพชีวิตหลังวัยเกษียณที่สูงเกินความเป็นจริง การวางแผนโดยปราศจากความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงการประมาณการค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่ำเกินไป ส่งผลให้เงินออมที่สะสมไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้จ่ายหลังวัยเกษียณ (วีระชาติ กิเลนทอง บุญเลิศ จิตรมณีโรจน์ ลลิตา จันทร์วงศ์ไพศาล และอาชว์ ปวีณวัฒน์, 2555) ซึ่งผลกระทบดังกล่าวนี้ทำให้ผู้มีเงินได้ในปัจจุบันส่วนหนึ่งเริ่มให้ความสำคัญกับการใช้ชีวิตหลังวัยเกษียณมากขึ้น

ดังนั้นสิ่งที่ผู้มีเงินได้ควรให้ความสำคัญมากขึ้นคือการเริ่มเตรียมความพร้อมสำหรับวัยเกษียณ โดยการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณนี้ ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญสำหรับการเตรียมความพร้อม ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงในอนาคตได้ โดยจากการศึกษาของ ณภัสนันท์ นิธิเจริญพงษ์ (2558) ได้ทำการศึกษาศึกษาการเตรียมพร้อมทางการเงินเพื่อเกษียณของผู้มีรายได้ประจำ ในอำเภอเมืองขอนแก่น โดยศึกษาพฤติกรรม ทักษะคิด และปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินของธนาคารเพื่อการเกษียณ พบว่าผู้มีรายได้ประจำในอำเภอเมืองขอนแก่น มีทัศนคติต่อการเตรียมพร้อมทางการเงินเพื่อเกษียณในระดับมาก ต้องการเกษียณในช่วงอายุ 50-60 ปี โดยอาศัยรายได้จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นหลักในการเลี้ยงชีพหลังเกษียณ โดยที่ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านราคา ด้านช่องทางการติดต่อกับธนาคาร ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการลงทุนส่วนบุคคล ส่งผลต่อการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินของธนาคารที่แตกต่างกัน ขณะที่การศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องพฤติกรรมกรวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของผู้มีเงินได้ และปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล อันได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อ ความคาดหวังต่อผลตอบแทน และการยอมรับความเสี่ยง ของผู้มีเงินได้ในแต่ละช่วงอายุ อาชีพ และฐานรายได้ที่แตกต่างกัน ว่ามีความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อ ความคาดหวังต่อผลตอบแทน และการยอมรับความเสี่ยง รวมถึงพฤติกรรมกรวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณไปในทิศทางใด มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยจะดำเนินการศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของผู้ศึกษา เพื่อให้สามารถดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน โดยที่หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประกอบการพัฒนา และนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงิน หรือแนวทางสำหรับการออม เพื่อวัยเกษียณที่เหมาะสมกับการใช้ชีวิต และครอบคลุมต่อความต้องการของคนในปัจจุบัน ซึ่งถ้าหากผู้มีเงินได้สามารถรับรู้ เข้าใจ เห็นถึงความสำคัญ และสามารถวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณได้ ย่อมเป็นผลดีต่อภาครัฐ ซึ่งสามารถลดค่าใช้จ่ายในส่วนที่ต้องจ่ายสำหรับดูแลผู้สูงอายุได้ และเป็นผลดีต่อตัวผู้มีเงินได้เองที่จะมีคุณภาพชีวิต หลังวัยเกษียณที่ดี และมั่นคง

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของผู้มีเงินได้ อายุระหว่าง 22 - 60 ปี ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของผู้มีเงินได้ อายุระหว่าง 22 - 60 ปี ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินงาน

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของผู้มีเงินได้ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยใช้ข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.781 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ทำการเลือกสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) ซึ่งจะเลือกเก็บข้อมูลจากผู้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จนครบจำนวน 400 ชุด) แบบสอบถามประกอบด้วยโครงสร้างคำถาม 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Checklists) เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของผู้ตอบ เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Checklists) ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลด้านระยะเวลาในการออมหรือลงทุนเพื่อวัยเกษียณ ความถี่ในการออมหรือลงทุนเพื่อวัยเกษียณ สัดส่วนของรายได้ที่ใช้ออมหรือลงทุนเพื่อวัยเกษียณ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาสำหรับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ วัตถุประสงค์ของการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังจากการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ และข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเตรียมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ และพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ เป็นการศึกษาภาพรวมของพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณในด้านคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ ปัจจัยด้านความเชื่อ ปัจจัยด้านความคาดหวังต่อผลตอบแทน และปัจจัยด้านการยอมรับความเสี่ยง ซึ่งแต่ละบุคคลจะให้ความสำคัญต่อบริการด้านแตกต่างกัน เป็นข้อคำถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	4.21 - 5.00	คือ ให้ความสำคัญมากที่สุด
ระดับคะแนนเฉลี่ย	3.41 - 4.20	คือ ให้ความสำคัญมาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.61 - 3.40	คือ ให้ความสำคัญปานกลาง
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.81 - 2.60	คือ ให้ความสำคัญต่ำ
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.80	คือ ให้ความสำคัญต่ำที่สุด

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ครบทั้ง 400 ชุดแล้ว จะนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ใช้สถิติ t-test และสถิติ F-test โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ในการศึกษาถึงการให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลแต่ละด้าน โดยที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H0) เมื่อค่า Sig. (ระดับนัยสำคัญ) มีค่าต่ำกว่า .05 และยอมรับสมมติฐานรอง (H1) ผ่านโปรแกรม SPSS (Statistics Package for the Social Sciences)

ผลการวิจัย

1) ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 52.5 มีอายุระหว่าง 22-29 ปี จำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40.8 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 56.3 มีระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.0 โดยประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ เป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.8 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 15,000-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.3

2) ข้อมูลด้านการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการออมหรือลงทุนทุกเดือน คิดเป็นร้อยละ 55.0 โดยออมหรือลงทุนในระยะยาว 5 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 51.0 ด้วยสัดส่วน 10% แต่ไม่ถึง 20% ของรายได้ คิดเป็นร้อยละ 55.0 ต้องการอัตราผลตอบแทนอยู่ที่ 6%-8% มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.5 โดยส่วนใหญ่ศึกษาข้อมูลด้วยตนเองในการวางแผนทางการเงิน คิดเป็นร้อยละ 76.5 และมีวัตถุประสงค์ในการวางแผนทางการเงิน เพื่อลดความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนในอนาคต เช่น ค่าใช้จ่ายกรณีฉุกเฉิน คิดเป็นร้อยละ 59.5 ข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเตรียมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ คือ การขาดความรู้ความเข้าใจในการออมหรือการลงทุน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.8 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกวางแผนทางการเงินด้วยการฝากเงินกับธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 73.5 รองลงมาคือการซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต คิดเป็นร้อยละ 58.5 และมีกลุ่มตัวอย่างส่วนน้อย ที่เลือกลงทุนในตราสารหนี้ เช่น พันธบัตร ตัวเงินคลัง หุ้นกู้ คิดเป็นร้อยละ 14.3

3) พฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ เมื่อทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ กับพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ พบว่า พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณในด้านการฝากเงินกับธนาคาร และด้านการลงทุนในตราสารทุน ช่วงอายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ในด้านการฝากเงินกับธนาคาร ด้านการลงทุนผ่านกองทุน ด้านการซื้อกรมธรรม์

ประกันชีวิต ด้านการซื้อสินทรัพย์ถาวร และด้านการซื้ออัญมณี / เครื่องประดับ / โลหะมีค่า **สถานภาพ** มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ในด้านการฝากเงินกับธนาคาร ด้านการซื้อกรรมธรรม์ประกันชีวิต ด้านการซื้อสินทรัพย์ถาวร และด้านการซื้ออัญมณี / เครื่องประดับ / โลหะมีค่า **ระดับการศึกษา** มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ใน ด้านการฝากเงินกับธนาคาร ด้านการลงทุนในตราสารหนี้ ด้านการลงทุนในตราสารทุน ด้านการลงทุนผ่านกองทุน ด้านการซื้อกรรมธรรม์ประกันชีวิต ด้านการซื้อสินทรัพย์ถาวร และด้านการซื้ออัญมณี / เครื่องประดับ / โลหะมีค่า **อาชีพ** มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ในด้านการลงทุนในตราสารหนี้ ด้านการลงทุนในตราสารทุน ด้านการซื้อกรรมธรรม์ประกันชีวิต และด้านการซื้อสินทรัพย์ถาวร **รายได้** มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ในด้านการฝากเงินกับธนาคาร ด้านการลงทุนในตราสารทุน ด้านการลงทุนผ่านกองทุน ด้านการซื้อกรรมธรรม์ประกันชีวิต ด้านการซื้อสินทรัพย์ถาวร และด้านการซื้ออัญมณี/เครื่องประดับ/โลหะมีค่า

4) ปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง กับการให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลแต่ละด้าน พบว่าภาพรวมกลุ่มตัวอย่าง ให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์การออมรับความเสี่ยง และปัจจัยด้านความคาดหวังต่ออัตราผลตอบแทน อยู่ในระดับมาก ขณะที่ให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์การออมรับความเสี่ยงโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ความรู้ความเข้าใจโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ โดยเพศ ที่แตกต่างกันจะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ และปัจจัยด้านความเชื่อแตกต่างกัน โดยเพศหญิงจะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจมากกว่าเพศชาย ขณะที่เพศชายจะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความเชื่อมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิง **ช่วงอายุ** ที่แตกต่างกันจะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ และปัจจัยด้านความเชื่อแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า จะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ และปัจจัยด้านความเชื่อ ต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุสูงกว่า **สถานภาพ** ที่แตกต่างกันมีผลต่อการให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพโสดจะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ ต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรส และกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ **ระดับการศึกษา** ที่แตกต่างกันจะให้ความสำคัญกับปัจจัยทุกด้านแตกต่างกัน โดยในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า จะให้ความสำคัญกลุ่มตัวอย่างปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ ปัจจัยด้านความเชื่อ และปัจจัยด้านการออมรับความเสี่ยง ต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่า แต่จะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความคาดหวังต่อผลตอบแทน สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่า **รายได้** ที่แตกต่างกันจะให้ความสำคัญกับปัจจัยทุกด้านแตกต่างกัน โดยในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ในระดับต่ำกว่า จะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ ปัจจัยด้านความเชื่อ ปัจจัยด้านความคาดหวังต่อผลตอบแทน และปัจจัยด้านการออมรับความเสี่ยง ต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ ในระดับสูงกว่า **อาชีพ** ที่แตกต่างกันจะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ ปัจจัยด้านความเชื่อ และปัจจัยด้านความคาดหวังต่อผลตอบแทนแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ จะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท ธุรกิจส่วนตัว รับจ้างอิสระ และลูกจ้าง แต่จะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความเชื่อ และปัจจัยด้านความคาดหวังต่อผลตอบแทนต่ำกว่า ขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความคาดหวังต่อผลตอบแทน สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท รับจ้างอิสระ เกษตรกร และลูกจ้าง

สรุป

1) กลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ ที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณที่แตกต่างกันไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวรรณ ชัยชื่อ (2556) ซึ่งกล่าวว่าคุณลักษณะที่แตกต่างกันของประชากร ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณในภาพรวมแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกลงแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณด้วยการฝากเงินกับธนาคารเป็นหลัก รองลงมาคือการซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต โดยการฝากเงินกับธนาคารถือเป็นการวางแผนทางการเงินที่มีความเสี่ยงต่ำสภาพคล่องสูงแต่ผลตอบแทนต่ำแต่ยังเป็นที่ยอมรับ เนื่องจากการเข้าถึงแหล่งรับฝากเงินสามารถทำได้ง่าย จากการขยายสาขา รวมถึงการให้บริการของธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบันซึ่งครอบคลุมไปถึงการให้บริการทางด้านประกันชีวิตด้วย อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ของการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ คือ เพื่อลดความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนในอนาคต การซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตซึ่งมีหลากหลายรูปแบบจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ เกิดขำ และศิริภัสสร โรจนสัญชัยกุล (2553) ซึ่งพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีการเก็บออมในรูปสินทรัพย์ทางการเงินมากกว่าการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร แตกต่างกับการศึกษาของ ศุภวรรณ มณีพันธุ์วงศ์ (2552) ซึ่งกล่าวว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะตัดสินใจลงทุนในสินทรัพย์มีตัวตน สามารถใช้งานได้เกิดประโยชน์ได้อย่างชัดเจน เช่น การซื้อบ้าน ที่ดิน แม้ว่าการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรจะต้องใช้เงินลงทุนสูงสภาพคล่องต่ำ แต่ในขณะที่ถือครองนั้นก็ยังมีโอกาสสร้างผลตอบแทนกลับมาได้

2) ปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของกลุ่มตัวอย่างในระดับมาก คือ ปัจจัยด้านการยอมรับความเสี่ยง และปัจจัยด้านความคาดหวังต่อผลตอบแทน เนื่องจากการออมหรือการลงทุนในแต่ละครั้งนั้นมีค่าเสียโอกาสที่ต่างกัน การเลือกทางที่ให้ผลตอบแทนมากที่สุดจึงเป็นทางเลือกในอันดับต้นๆ และพิจารณาจากความเสี่ยงที่ยอมรับได้จริงในลำดับถัดมา สอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภวรรณ มณีพันธุ์วงศ์ (2552) ซึ่งกล่าวว่าผลตอบแทนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการออมในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีอัตราดอกเบี้ยเป็นตัวชี้วัดรายได้ที่ได้รับจากการออม ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านความเชื่อในระดับปานกลาง และให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ แตกต่างกับงานวิจัยของพรทิพย์ เกิดขำ และศิริภัสสร โรจนสัญชัยกุล (2553) ที่กล่าวว่าปัจจัยที่มีผลต่อการออมมากที่สุด คือ ความรู้ ความเข้าใจ การที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการยอมรับความเสี่ยง และปัจจัยด้านความคาดหวังต่อผลตอบแทน มากกว่าปัจจัยความรู้ความเข้าใจ เป็นผลมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจในการออมหรือลงทุน ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ เป็นผลให้กลุ่มตัวอย่างเลือกให้ความสำคัญกับปัจจัยที่สามารถวัดผลได้อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสามารถวัดได้ว่ามากหรือน้อยช่วยให้ตัดสินใจออมหรือลงทุนได้ง่าย สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออม เช่น ธนาคาร บริษัทประกัน ควรนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีเงินได้ ขณะที่บริษัทหลักทรัพย์ หรือบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน อาจมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น มีการเข้าถึงกลุ่มผู้มีเงินได้มากขึ้น รวมถึงเพื่อเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้มีเงินได้ให้สามารถระจายการลงทุนได้มากขึ้น เพื่อเป็นการลดความเสี่ยง นอกจากนี้การนำเสนอผลิตภัณฑ์สำหรับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณนั้น ควรทำในรูปแบบที่เข้าใจ

ได้ง่าย สามารถศึกษาได้ด้วยตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีเงินได้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป เนื่องจากบุคคลในวัยเกษียณส่วนใหญ่ขาดรายได้ ขณะที่ค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตประจำวันยังคงมีอยู่ จึงต้องมีการพึ่งพิงรายได้จากครอบครัว เงินบำนาญ เงินออมส่วนตัว หรือขอรับความช่วยเหลือจากทางภาครัฐ จึงควรทำการศึกษาข้อมูลทางด้านพฤติกรรมกรค่าใช้จ่ายของบุคคลในวัยเกษียณเพิ่มเติม เพื่อให้ทราบความต้องการใช้จ่ายของบุคคลในวัยเกษียณ ว่ามีความต้องการใช้จ่ายในด้านใดบ้าง จำนวนมากน้อยเพียงใด เพื่อให้สามารถวางแผนทางการเงินได้สอดคล้อง และเพียงพอกับการดำเนินชีวิตประจำวันในช่วงวัยเกษียณได้มากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องมาจากผู้ศึกษาได้รับความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงคินี จันทร์จรัส ที่สละเวลาให้ความอนุเคราะห์ในการให้คำปรึกษา และคำแนะนำที่มีคุณค่าต่อการศึกษา ตลอดจนชี้แนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ รวมถึงผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 400 ท่าน ซึ่งเป็นผู้มีเงินได้ อายุระหว่าง 22 - 60 ปี ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ที่ให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถาม เพื่อให้การศึกษานี้เสร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดี ผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

- [1] ณภัสนันท์ นิธิเจริญพงษ์. (2558). การศึกษาการเตรียมพร้อมทางการเงินเพื่อเกษียณอายุของผู้มีรายได้ประจำใน อำเภอเมืองขอนแก่น. ใน วิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. การประชุมวิชาการทางธุรกิจและนวัตกรรมทางการจัดการระดับชาติและนานาชาติ ประจำปี 2558. (หน้า 290-291). ขอนแก่น: วิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [2] พรทิพย์ เกิดขำ และศิริภัสสร โรจนสัญชัยกุล (2553). พฤติกรรมการออมส่วนบุคคลของพนักงานบริษัท แอดวานซ์ อิน โฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [3] วรวรรณ ชัยชื้อ. (2556). การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการทหารบกประจำการ ณ กรมทหารสื่อสาร กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [4] วีระชาติ กิเลนทอง, บุญเลิศ จิตรมณีโรจน์, ลลิตา จันทรวงศ์ไพศาล, อาชวี ปวีณวัฒน์, (2555). การเตรียมพร้อมสำหรับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของกลุ่มแรงงาน ในระบบ ช่วงอายุ 40 - 60 ปี. (รายงานวิจัย) กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการประเมินและออกแบบนโยบาย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- [5] ศุภวรรณ มณีพันธุ์วงศ์. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมของพนักงานธนาคารในเขต เทศบาลเมืองจังหวัดสมุทรสงคราม. รายงานการศึกษานิติศาสตร์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [6] สาธิต บวรสันติสุทธิ์. (2558). เคล็ดลับการบริหารเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปารชญา.
- [7] สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). เตรียมตัวให้พร้อมไว้...ในวัยผู้สูงอายุ (ตอนที่ 3). ค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2559, จาก http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/citizen/news/poll_elderly-3.jsp.